

Agglomerációs törvény

a 24. órában

Csaknem tíz éve vár Budapest és környéke az egységes szabályozásra

Négy illetékes parlamenti bizottságból egy, a környezetvédelmi nem tartotta vitára alkalmasnak a február közepén napirendre került, a Budapest és agglomerációja rendezési tervét tartalmazó törvényjavaslatot. Az ok: nincs biztosíték arra, hogy az abban foglalt zöldterületvédelmi szabályok érvényesülnek. A pártok körében mondhatni szokásos volt a fogadtatás, a kormányoldal támogatta, az ellenzék visszavonásra javasolta a dokumentumot. A baloldaliak azt emelték ki, hogy a törvény – bár nem tökéletes – elfogadása sürgető. A jogalkotók így még a 24. órában meg tudják akadályozni, hogy a központi térség környezeti, közlekedési és fejlesztési gondjai eszkalálódjanak. A jobboldaliak viszont azt hangoztatták, hogy a 21 paragrafusból álló anyag átgondolatlan, nem járt érdemi egyeztetésen, s nem illeszkedik a nemzeti fejlesztési tervbe.

Az agglomerációs törvényjavaslat által érintett területen – Budapesttel együtt 82 településen – 2,7 millió ember él, a népesség 25 százaléka. A főváros 23 kerületét is beleszámítva azonban több mint száz önkormányzatot érint a szabályozás. Az ország területének 3 százalékáról van szó, amely a nemzeti jövedelem 40 százalékát adja. Ide fut be a közlekedési úthálózatok nagy része, vagy valamilyen módon körkörösén érinti azt. Az adatok jól mutatják, milyen jelentőségű törvényjavaslatról van szó, amelyet a parlament február 15-én kezdett el tárgyalni.

A térség legnagyobb gondja a népvándorlás. Az elmúlt tizenkét évben a főváros lakossága háromszázezerrel csökkent, míg az agglomerációé mintegy száznegyvenezerrel nőtt. Igaz, a tendencia megfordulni látszik, mert a fejletlen infrastruktúra miatt sokan visszaköltöznek a városba. Csakhogy még mindig hatalmas az ingázók tömege, amely környezeti és közlekedési gondokat okoz. Az önkormányzati fejlesztéseknél az a legfőbb gond, hogy a beépítésre szánt területek túlzott mértékű és koordinálatlan kijelölésével veszélyesen csökkent a zöldövezet. Így azokat is „le-

foglalták”, amelyeken a nagy távlatban szükséges országos érdekű infrastruktúra-hálózatok – M0-s autópálya, nagy sebességű vasút és más hasonló fejlesztések – elhelyezhetők lennének.

A terv váza ezért egy területfelhasználási korlátozás, amely figyelembe veszi egyes települések saját elképzeléseit, ugyanakkor megszabja, mely zöldterületeken tilos építkezni, és szabályozza a főközlekedési hálózatot is. A javaslat azonban csak a kereteit határozza meg azoknak a szabályoknak, amelyeket alapvetően az önkormányzatoknak kell megalkotniuk, vagy a meglévőeket ehhez igazítaniuk. Bár az ellenzéki felszólalók többsége úgy vélekedett, hogy szankció híján a települések inkább megpróbálják kijátszani a korlátozásokat.

A tervezet átvette a tavalyi országos területrendezési tervből, hogy a főváros körüli autópálya-gyűrűnek be kell zárulnia az északnyugati szektorban. Másik fontos elem, hogy az agglomeráció körül zöldövezetet kell létrehozni, illetve megtartani. Az erdőgazdálkodási és mezőgazdasági térségeket, illetve a belterületbe ékelődött zöldövezeteket nem lehet az építésre szánt területek köré-

be vonni. A rendezési terv korlátozza a települési önkormányzatokat abban a törekvésükben, hogy minél több területet minősítsenek belterületté.

A terv fontos része a műszaki infrastruktúra térbeli rendjének meghatározása. Ide tartozik például a területbiztosítás egy későbbi, hosszú ideje tervezett Budapesti Közlekedési Szövetség (BKSZ) létrehozására. Első lépcsőként 2006-ra bevezetik az egységes bérletet a BKV, a MÁV és a Volánbusz járatain. A BKSZ egységes bérlete várhatóan tíz százalékkal lehet majd olcsóbb, mint ha külön vennék meg a jegyeket. A társaságoknak ez milliárdos bevételkiesést jelent, vagyis állami támogatás nélkül nem jöhet létre. Az előkészítésére az idei költségvetésben félmilliárd forintot különítettek el.

Januárban megalakult a Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács (BAFT) is, melynek elnöke Hunvald György, a VII. kerület szocialista polgármestere lett, alelnöke pedig a szintén szocialista Miskich Gábor, szentendrei polgármester. A testületben a kerületek mellett a főváros, a központi régió, Pest megye és a kormány képviselői is részt vesznek. Várhatóan még március-

ban eldől, milyen feladatokat lát el a tanács. Annyi biztos, hogy a Közép-magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács és a fővárosi közgyűlés ad át bizonyos feladatokat. Várhatóan az olyan, agglomerációt érintő ügyeket szabályozzák elsősorban, mint az elvándorlás, az úthálózatok fejlesztése, vagy a területfelhasználás, azaz, az üres területek beépítése.

A hátráltatók az érintettek voltak

Kolber István, a területfejlesztésért felelős tárca nélküli miniszter a javaslat expozéjában azt mondta, a törvény megszületésének legfőbb akadálya a tervvel szembeni jelentős ellenállás volt, alapvetően az érintett ágazatok és önkormányzatok részéről. A települések ezt az időt arra használták fel, hogy minél gyorsabban elfogadják területfelhasználási terveiket, figyelmen kívül hagyva a térségi összefüggéseket és érdekeket.

A miniszter szerint a benyújtott agglomerációs terv összhangban van a kormányprogrammal, amelynek célja a területileg kiegyenlített fejlődés, a magyar gazdaság minden szereplője számára kiszámítható környezet megteremtése, az infrastruktúra fejlesztése, valamint a természeti és az épített környezet megóvása. De összhangban van az országos területfejlesztési koncepció és a nemzeti fejlesztési terv stratégiai céljaival, továbbá a térség még nem jóváhagyott területfejlesztési koncepciójával is, amelyek a térség versenyképességének fokozását, a jelenlegi-

nél kiegyensúlyozottabb, fenntarthatóbb térbeli fejlődését és kedvezőbb életminőséget tűznek ki célul. A tervezett területfelhasználási és övezeti rendszer, ahol ez még lehetséges, megakadályozza a szomszédos települések beépített területeinek összenövését.

Kolber István azt állította, hogy az egyeztetési fórumok végső kicsengése pozitív volt, mivel általános egyetértés volt a tekintetben, hogy a területi folyamatok valamilyen szabályozására szükség van. Az egyeztetések során pedig minden települési véleményt megválasztottak és a lehetséges mértékben figyelembe vettek. Az egyeztetések eredményeként Budapest főváros önkormányzata 2004. május 27-én, Pest megye önkormányzata a 2004. május 28-án kelt önkormányzati határozatában alapvetően támogatta a törvény betervezését és annak elfogadását. Az agglomerációs törvényjavaslatot támogatta az Országos Területfejlesztési Tanács (OTT) és az Országos Környezetvédelmi Tanács (OKT) is.

Gondot jelenthet, hogy mi történjen azokkal a területekkel, amelyeket a települési önkormányzatok beépítésre szánt területnek jelöltek ki és jelölnek ki a tervezés lezárása és a törvény hatálybalépése közötti mintegy féléves időszakban. Meg kell jegyezni, hogy a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvény elmúlt évi módosítása során a fenti problémára megoldást találtunk a törvényi szabályozásban a tervezés során elrendelésre kerülő átmeneti

moratórium bevezetésével, de ez a megoldás a jelen agglomerációs tervre nézve már nem volt alkalmazható – mutatott rá a miniszter. Ezért azt javasolják, hogy a jogszerű módon, önkormányzati rendelettel jóváhagyott településrendezési döntések következményeit egyenkénti önálló képviselői módosító indítványokkal érvényesítsék az agglomerációs tervben.

Nincs garancia a végrehajtásra

A javaslat elfogadását a területfejlesztési, az önkormányzati és a gazdasági bizottságok többsége támogatta. A környezetvédelmi bizottság azonban nem. A testület többsége – 11 fő – tartózkodott, kisebbsége pedig nemmel szavazott az előterjesztés általános vitára való alkalmasságának megítélésekor.

Nem volt könnyű dolgunk, mert bár egyetértettünk a törvényjavaslat céljával, a fenntartható fejlődés elvének érvényesítésével, az előterjesztő által megerősített környezetvédő/kímélő elképzelésekkel, de egyszersmind nem tudtuk minden kétség nélkül megállapítani, hogy a javasolt megoldás valóban eléri-e a célját, időszaki adatokra, tényekre épít-e, és kellőképpen figyelembe veszi-e a népességi adatok várható változását, a zöldfelület növelésének és az infrastrukturális fejlődés összehangolásának igényét – tudósított a döntés háttéréről *Devánszkiné Molnár Katalin* (MSZP). A képviselő arra is felhívta a figyelmet, hogy az érintett települések, kerületek gazdasági hely-

zete, a fejlettségi szintje, érdekei eltérőek. Ha egységes szempontokat akarunk érvényesíteni, akkor tudomásul kell venni, hogy a területhasználatban és felhasználásban is jogszabályt kell alkotnunk – mondta. Majd hozzátette, olyan szabályozást kell alkotni, amelyet az emberek, a települési önkormányzatok megértenek, magukénak érznek, és így készek is betartani. Nem elég a szép szabály, megfelelő szankciórendszer is kell, hogy garantálja a megvalósulást, de ennél még jobb az, ha az önkéntes jogkövetést is elérjük – hívta fel a figyelmet a képviselő.

Teljes mértékben érthetőnek nevezte, hogy a fővárosi közgyűlés és Budapest főépítésze sürgeti a törvényi szabályozás megszületését, de úgy vélte, a mindenáron való törvénykezést nem helyeselhetik. Különösen nem akkor, ha a törvényjavaslat mellékletét és esszenciáját képező térképek – Pest megyei információk szerint – évekkel ezelőtti állapotokat rögzítenek, konzerválva azokat. Több kerületből is olyan jelzést kaptak – mondta *Devánszkiné* –, hogy nem volt érdemi egyeztetés, nem születtek meg a szükséges kompromisszumok, és a főváros is várja még a kormánydöntést a településszerkezeti tervéről, amellyel kapcsolatban viszont számos aggályt fogalmaztak meg a kerületi önkormányzatok.

A bizottság nemmel szavazó kisebbsége *Tóth Gábor* (Fidesz) beszámolója szerint kifogásolta, hogy ezúttal sem született moratórium, amely egyértelműen megtiltaná mindenfaj-

ta olyan beruházási és egyéb szempontok érvényesítését, amelyek sértik az alapkonceptiót. Így jó néhány önkormányzat a náluk jól lobbizó vállalkozások érdekében igyekszik kijátszani a tervbe vett vagy létező jogszabályokat is. Az agglomeráció peremén az illegális szennyvíziszap-lerakótól kezdve a zöld folyosóba tartozó területeket belterületbe vonva a lakópark-építésekén át sok egyéb olyan tevékenység folyik, amelyek messze nem ezen koncepció mentén fogalmazhatók meg – hangoztatta a honatyja.

Az ellenzékiek hiányolták a jogszabályból Budapest főváros és Pest megye szerepének, egymáshoz való viszonyának meghatározását, az utóbbi önálló régióként való megjelenítését. Önkormányzati bizottsági előadójuk, *Kosztolányi Dénes* pedig úgy vélekedett: jelenleg nem erre a törvényre van szükség, hanem a kerületi, majd a fővárosi fejlesztési terv megalkotására, de leginkább a nemzeti fejlesztési terv megismerésére. Amikor mindezek összehangolhatóvá válnak az agglomerációs szempontokkal és az agglomerációs értékrendszerrel, akkor javasolják a törvény ismételt előterjesztését.

Budapest a működőképesség határán

Ezzel szemben *Horváth Csaba*, a gazdasági bizottság többségi véleményének előadója arra figyelmeztetett: a törvénykezés sürgető, mert az elmúlt tizenöt évben az érintett települések nem éltek az önkormányzati eszközökkel. Sok

esetben inkább visszaéltek a területi adottságokkal, ingatlanfejlesztéseket hajtottak végre, ahelyett, hogy átgondolt, megfontolt, területfejlesztéssel összehangolt infrastruktúra-fejlesztés jöhetett volna létre. A törvény a 24. óra utáni pillanatban próbálja meg azt a helyzetet szabályozni, hogy ezen túl a települések csak a közösségi érdekek figyelembevételétől tudják ezeket a fejlesztési elképzeléseiket tovább folytatni – jelentette ki.

Budapest ma már elérte a működésképtelenség határát, az agglomerációs települések nem tudják nyújtani azt a minőségi szolgáltatást, amelynek ígéretével komoly befektetőket csábítottak településeikre, lakóövezeteket alakítottak ki, anélkül, hogy ezt egy átgondolt infrastruktúra-fejlesztéssel megerősítették volna. Azt gondoljuk, hogy ez a törvény rendezni tudja a jövőbeli fejlesztések sorsát, a térség együttműködését, a megfelelő közlekedési transzferek kialakítását, hogy alakuljon ki a megfelelő, gyűrű irányú közlekedési elkerülési lehetőség, alakuljanak ki a gyűrűpontok között a haránt irányú mozgási lehetőségek – tette hozzá.

A budapesti agglomeráció térségére tulajdonképpen van érvényes területrendezési terv, ez közel húsz évvel ezelőtt készült, de ezt a tervet, mivel elavult, senki sem használja, éppen ezért fontos, hogy az Országgyűlés megtárgyalja a benyújtott törvényjavaslatot – hangoztatta *Varju László*, az MSZP-képviselőcsoport szóvivője is.

Soltész Miklós, a Fidesz képviselőcsoportja részéről viszont kifogásolta, hogy a javaslat nem foglalkozik egyenesen az agglomeráció és Budapest problémáival. Hiányzik az a hatástanulmány, amely nélkül nem tudjuk, hogy ez a törvény az elkövetkezendő évtizedekre mit fog hozni az itt élő majd' 3 millió embernek. S ami megint csak nem hagyható figyelmen kívül, az, hogy az önkormányzatoknak nem ad pénzt a fejlesztésekhez, a megvalósításokhoz, a visszaszorításokhoz, a visszafogásokhoz – emelte ki. Véleményük szerint ezzel sérti az önkormányzatiságot és arra ösztönöz, hogy minden lehetséges módon megkerüljék a törvény végrehajtását.

A Fidesz álláspontja szerint a kérdést tágabb összefüggés-

ben kellene vizsgálni. Egyszerre szabályozni az infrastruktúra-, a gazdaságfejlesztést, a területrendezést és az adópolitikát. Ehhez képest az infrastruktúra-fejlesztés érintőlegesen szerepel ebben az anyagban. Az elővárosi vasutakat mellékesen említi meg. A településeket elkerülő utak vagy összekötő utak fejlesztését – amelyek valóban nemcsak a sugár irányú, hanem a haránt irányú közlekedést is segíthetnék – sem szolgálja; nagyon kevés részletet és pontos leírást kapunk erről – véli az ellenzéki honatyja. Kifogásolta, hogy törvényjavaslat hol felszínes, hol túl általános. Például Budapest tekintetében kiemeli, hogy a Kelenföldi pályaudvart fejleszteni kell a gyorsvasút, illetve elővárosi vasút fogadására. De mi van a Déli, a Nyugati, a Józsefvá-

Kolber István: Az egyeztetések során minden települési véleményt megválasztottak és a lehetséges mértékben figyelembe vették. Budapest főváros önkormányzata és Pest megye önkormányzata határozatában alapvetően támogatta a törvény beterjesztését és annak elfogadását. A törvényjavaslatot támogatta az OTT és az OKT is.

Devánszkiné Molnár Katalin: A képviselő arra is felhívta a figyelmet, hogy az érintett települések, kerületek gazdasági helyzete, a fejlettségi szintje, érdekei eltérőek. Ha egységes szempontokat akarunk érvényesíteni, akkor tudomásul kell venni, hogy a területhasználatban és felhasználásban is jogszabályt kell alkotnunk.

Horváth Csaba: A törvény a 24. óra utáni pillanatban próbálja meg azt a helyzetet szabályozni, hogy ezen túl a települések csak a közösségi érdekek figyelembevételétől tudják ezeket a fejlesztési elképzeléseiket tovább folytatni. Budapest ma már elérte a működésképtelenség határát.

rosi, a Keleti pályaudvarral? – tette fel a kérdést, mondván, az agglomerációban az elővárosi vasutaknak nem csak a Kelenföldi pályaudvar lesz a fogadó állomása.

Meglátása szerint a hiányzó egységes adópolitika következménye, hogy az önkormányzatok „felélték” zöldterületeiket. Sok önkormányzat azért, hogy valamilyen bevételhez jusson, a helyi adóját lejjebb vitte Budapestéhez képest. Ezzel kitelepültek a nagy cégek és üzemek ezekre a területekre, és valóban, adott esetben a táj egységét, a környezet szépségét rontották el. Éppen ezért, ha nincs egységes adópolitika, akkor ez a folyamat továbbra is folytatódni fog, és nem lehet megakadályozni, mert ezeknek az önkormányzatoknak valamilyen módon mindenképpen költség-

vetési bevételekhez kell jutniuk – szögezte le Soltész Miklós.

A párt – mint mondta – alapvetően elutasítja az előterjesztést, de támogatandónak és fontosnak tartanak azt a szabályt, amely lehetővé teszi, hogy az agglomerációs települések ne érjenek össze. Ugyanígy gondolkodnak a zöldövezetek védelméről is, bár a környezetvédelmi bizottsággal egyetértve nem látják esélyét a megvalósításnak.

Önkezőkkel, önmaguk ellen

Gulyás József, az SZDSZ képviselőcsoportjából úgy vélekedett, hogy a szabályozás alapvetően jó és szükséges. Elismerte, hogy az önkormányzatok sokszor kényszerhelyzetben hozzák meg a döntéseiket, mert olyan a finanszírozá-

si rendszer, hogy rákényszerülnek külső források bevonására. De ezen esetekben sokszor nem járnak el elég körültekintően – vélte. Hiszen akkor, amikor egy lakóterületi fejlesztés mellett döntenek vagy egy lakópark megvalósításáról, akkor hosszú távon kellene gondolkodniuk, és egy kicsit számolniuk kellene. Ahol felépítenek több száz lakást, ott előbb-utóbb óvodát, iskolát kell építeni, és ennek a működtetési költségei sokszorosan megterhelik az önkormányzatok költségvetéseit. Azok a remélt százmillió forintok, amelyek egy-egy ilyen belterületbe vonást követően esetleg gazdagítják a települést, hosszú távon éppen az ellenkezőjét fogják generálni, terhelni fogják az önkormányzatok költségvetését. Nem beszélve arról, hogy ezzel párhuzamosan romlik az életminőség – vezette le a csapdahelyzet kialakulását a képviselő.

Ezt a környezeti terhelést, a kiköltözött népesség közlekedési igényeit az úthálózat sem Pest megyében, sem a fővárosban nem képes kielégíteni. Ez is azt igazolja, hogy hamarabb kellett volna lépni a jogalkotónak – vélte.

Az agglomerációs területrendezési tervnek akkor lenne igazán értelme, ha irányokat és javaslatokat dolgozna ki arra, hogy a főváros és a körülötte levő 80 település ebben a helyzetben a még meglévő lehetőségeket hogyan tudja kiaknázni, ehhez milyen állami részvételre van szükség, és milyen uniós lehetőségeket nyit meg. Ez a törvényjavaslat sajnálatosan csak egy

egyszerű szabályozásra terjed ki, aminek vannak az övezeti besorolás eredményeképpen valóban jó és elfogadható részei, de mindamellett, hogy rögzíti a jelenlegi állapotokat a szerkezeti terv részében és besorolja az övezeteket, sajnos lényeges előrelépést a kialakult problémák tekintetében nem jelent – mondta a vitában **Gémesi György**. Az MDF képviselőcsoportjának szónoka új szempontként hozta a vitába a főváros szerepét a szabályozás elhúzódsában. Budapest sokszor erejével visszaélve saját problémáinak megoldására használta fel a rendezetlen helyzetet. Azaz, a szennyvíziszap vagy a kommunális szemét, kommunális hulladék elhelyezését ebben az övezetben kívánta megoldani anélkül, hogy megoldotta volna az agglomerációs övezetben levő települések hasonló problémáit. Illetve olyan feltételeket diktált például a kommunális hulladék elhelyezésének kérdésében, amelynek a települések nem tudtak megfelelni – mondta a képviselő egy mai, XVI. kerületi példával igazolva véleményét, ahol a kommunális hulladékot a Duna másik oldalán helyezik el, ahelyett, hogy a közvetlen közelben levő lera-kóhelyet használnák.

Álláspontja szerint a főváros az erő pozíciójából diktálta a feltételeket a tömegközlekedésben is, több esetben megsarolva az övezet településeit: amennyiben nem fizetnek, akár a szolgáltatást is megszüntetik.

N. E.

Soltész Miklós: *Hiányzik az a hatástanulmány, amely nélkül nem tudjuk, hogy ez a törvény az elkövetkezendő évtizedekre mit fog hozni az itt élő majd' 3 millió embernek. S ami megint csak nem hagyható figyelmen kívül, az, hogy az önkormányzatoknak nem ad pénzt a fejlesztésekhez.*

Gulyás József: *Ahol felépítenek több száz lakást, ott előbb-utóbb óvodát, iskolát kell építeni, és ennek a működtetési költségei sokszorosan megterhelik az önkormányzatok költségvetéseit. Azok a remélt százmillió forintok, amelyek egy-egy ilyen belterületbe vonást követően esetleg gazdagítják a települést, hosszú távon éppen az ellenkezőjét fogják generálni.*

Gémesi György: *Budapest sokszor erejével visszaélve saját problémáinak megoldására használta fel a rendezetlen helyzetet. Azaz, a szennyvíziszap vagy a kommunális hulladék elhelyezését ebben az övezetben kívánta megoldani anélkül, hogy megoldotta volna az agglomerációs övezetben levő települések hasonló problémáit.*

Lendületesen lefelé

avagy jelentős előrelépés a finanszírozásban?

A korábbiakhoz hasonlóan a márciusi önkormányzati vitanapon ismét elbeszélte egymás mellett a kormánypárt és az ellenzék. A vitanapot „Lendületesen lefelé a lejtőn – nagy bajban az önkormányzatok” címmel a Fidesz kezdeményezte. Lamperth Mónika belügyminiszter és a kormánypárti hozzászólók szerint az ellenzék álláspontja megalapozatlan és egyoldalú. Az ellenzékiek álláspontja viszont az, hogy az önkormányzatok a szakadék szélén egyensúlyoznak, s a második félév-re teljesen ellehetetlenülhetnek.

Az önkormányzati rendszer stabil, ellátja feladatait és fejlődik – jelentette ki Lamperth Mónika belügyminiszter a március 9-ei parlamenti önkormányzati vitanapon. A vitanapot „Lendületesen lefelé a lejtőn – nagy bajban az önkormányzatok” címmel a Fidesz kezdeményezte. A belügyminiszter szerint indokolatlan a vitanap címe. A 15 éve működő önkormányzati rendszer kiállta az idő próbáját, az önkormányzatok – függetlenül az aktuális kormányzat „színétől” – fejlődnek, s napirenden van a közigazgatás korszerűsítése.

Tavaly 1350 milliárd forint jutott az önkormányzatoknak a központi költségvetési kapcsolatokból, az idén pedig 1460 milliárd, ami 11 százalékos növekedést jelent. A belügyminiszter azt elismerte, hogy a feladatokra biztosított források esetenként szűkösen elegendők, ám a fejlesztési lehetőségek tekintetében jelentős az előrelépés. A decentralizáció jegyében az idén már 58 milliárd forint felhasználásáról döntenek a régiókban, ebből 42 milliárd önkormányzati fejlesztésekre jut.

Lamperth Mónika kijelentette: nem ért egyet Varga Mihály fideszes képviselő egy konferencián kifejtett vélekedésével, miszerint csökkenteni kellene az önkormányzatok számát. A belügyminiszter szerint a jövő útja a közös feladatellátás pénzügyi ösztönzé-

se. Az önkéntes kistérségi társulások működésük támogatására ebben az évben 9 milliárd forintot kapnak, míg újabb társulások alakulását 6,4 milliárd forinttal segíti a központi költségvetés. Indul a regionális reform is, a modellkísérletben való részvételt a déldunántúli régió vállalta. (Később a vitában Varga Mihály cáfolta, hogy az önkormányzatok számának csökkentését javasolta volna, előadásában a nemzetközi gyakorlatból hozott fel példákat.)

Jelentős előrelépés

Katona Tamás, a Pénzügyminisztérium politikai államtitkára egyoldalúnak nevezte a Fidesz álláspontját. Szerinte az idei év jelentős előrelépés az önkormányzatok finanszírozásának tekintetében. Az önkormányzati szféra összességében 2900 milliárd forint hitelek nélküli bevétellel gazdálkodhat, ami 7–8 százalékos növekedés az előző évhez képest. A közoktatási feladatokra 5–6,6 százalékkal kapnak többet a települések, a szociális intézmények finanszírozására pedig 4–6,5 százalékkal.

A köztisztviselők idei 6 százalékos béremelését az önkormányzatoknak kell kigazdálkodniuk. Az Országgyűlés a költségvetési vitában emelte a bérhordozó normatívákat, ami a közalkalmazotti bérfelvezést segíti. Az államtitkár kijelentette: a kormány tartja az OKÉT-ben tett ígéretét, s

ha az önkormányzatok helyzete indokoltá teszi, szeptemberben újabb 3 milliárd forint pluszforrást ad a béremelések kifizetéséhez. Vannak olyan települések, ahol valóban nem elegendő a rendelkezésre álló pénz minden gond megoldására. Ezért az önhibájukon kívül hátrányos helyzetű önkormányzatok továbbra is kapnak kiegészítő támogatást. Emellett a hatékonyabb és racionálisabb gazdálkodás érdekében a létszámléépítésekhez a tavalyinál jelentősen több támogatást ad a központi költségvetés.

Kovács Tibor, az MSZP vezér-szónoka elmondta: 2002-ben új célként határozták meg az önkormányzati szolgáltatások színvonalának emelését, illetve azt, hogy a település nagyságától függetlenül az ott élőknek ne érje hátrány. Véleménye szerint az önkormányzatok helyzete messze nem olyan rossz, mint az ellenzék állítja. A képviselő szerint kétségtelen, hogy az idei béremelések több helyen gondot jelenthetnek, az azonban nem igaz, hogy a bérköltségek nagy részét az önkormányzatoknak kell finanszírozniuk. A béreket nagyrészt fedezik a bérhordozó normatívák, azaz a központi költségvetés hozzájárulása.

A képviselő elmondta: mielőbb felül kellene vizsgálni az önkormányzati feladatokat, mert a kis-településeknek nincs kapacitásuk minden feladat ellátására. Kovács Tibor szerint működési gondok

a lejtőn

Az önkormányzati hitelállomány elérte az 500 milliárd forintot, s ennek nagy része ma már működésre, s nem fejlesztésre megy.

az idén is lehetnek egyes településeken, de a fejlesztésekre jóval több pénz jut.

Bűvészkedés a számokkal

Kovács Zoltán, a Fidesz vezérszónoka kifejtette: a kormánypárti és az ellenzéki képviselők elbeszélnek egymás mellett. A kormány csak bűvészkedik a számokkal, amikor az önkormányzatok emelkedő támogatásáról beszél. Az önkormányzati költségvetéshez számolnak ugyanis olyan pénzeket is, amelyeket a településeknek tovább kell utalniuk, így csak átfolynak az önkormányzatok kasszájában. A képviselő szerint a kormány helyhatóság-gá degradálta az önkormányzatokat. Mivel a kötelező feladatokra az állam nem biztosít elegendő pénzt, így az önkormányzatok kénytelenek a helyi bevételekből ellátni a központi feladatokat is, míg a helyi gondok megoldására nem marad forrás. A képviselő elmondta: a kormányzati ígérek ellenére a támogatási rendszer nem változott. Az önkormányzatok kénytelenek voltak felélni vagyonukat, hiteleket vesznek fel, bezárják intézményeiket, elbocsátják munkatársaikat. Az önkormányzati hitelállomány elérte az 500 milliárd forintot, s ennek nagy része ma már működésre, s nem fejlesztésre megy.

Az önkormányzati bizottság elnöke felhívta a figyelmet: a települések többsége tavaly sem tudott béremelést adni. Az idén sok helyen nagy bajban lesznek az önkormányzatok, mivel a központi költségvetés nem fedezi a megemelt bértöbbletet, így nem látni, miből fizetik majd ki a kötelező emelést. Álláspontja szerint komoly felelősség terheli a bérmegállapodás aláíróit az önkormányzatok részéről. A belügyminiszter sikerként emlegette, hogy 2003-ban 5-ről 10 százalékra emelték a helyben maradó személyi jövedelemadó (szja) arányát. Az idén azonban zárolta a kormány a helyben maradó szja 17,7 százalékát, ami rendkívüli módon szűkíti az önkormányzatok mozgásterét. Kovács Zoltán szerint a második félévre ellehetetlenül az önkormányzati szféra, ezért javasolta a zárolás feloldását.

Kósa Lajos, a Fidesz másik vezérszónoka szerint az önkormányzatok a szakadék szélén tancolnak. Arra hívta fel a figyelmet: a helyzetet nem csak a bevételek, hanem a kiadások alapján kell megítélni. A bevételek valóban nőttek, de a feladatok ennél jóval nagyobb mértékben, és erről nem beszélnek a kormányzati oldalon. Az önkormányzati kiadások any-

nyira megnöttek, hogy a működésre fordítandó források nagysága miatt a települések már nem tudnak fejlesztésekre költeni. A kormány „nagylelkűen” béremelést ad a közalkalmazottnak és a köztisztviselőnek, ám ennek költségeit az önkormányzatokra hárítja. A központi költségvetés csak negyven százalékban ad támogatást a bérfejlesztéshez, mert hatvan százalékot elvontak az államháztartási célterületbe, azaz zároltak.

A képviselő szerint át kellene gondolni az önkormányzati feladatokat. Az ágazati törvények olyan feladatokat rónak az önkormányzatokra, amelyek személyi és dologi feltevéleket nem tudják teljesíteni. Leépítések helyett munkatársakat kellene felvenni, ha lenne rá pénz. A településekre tucatszám hárítottak olyan feladatokat, amelyekre egyrészt nincs forrás, másrészt értelmetlenek.

Nincs politikai akarat a reformhoz

Gulyás József, az SZDSZ vezérszónoka arra hívta fel a figyelmet: a Fidesz olyan dolgokat kér számon, amelyeket maga sem tett meg. A 2001-es béremeléshez sem biztosította a fedezetet az állam.

Az önkormányzatok átfogó reformja halaszthatatlan, de ehhez nincs meg a politikai akarat és partnerség az ellenzéki oldalon. Nem a települési önkormányzatokat kell megszüntetni, hanem a párhuzamos feladatokat. Az SZDSZ álláspontja szerint felesleges szint a megye – még akkor is, ha ebben a ciklusban a megyék többsége a nagyobb kormány-

párt vezetése alatt áll. A megye feladatai átadhatók egyrészt a régióknak, másrészt a kistérségeknek. Az intézmények racionálisabb működtetésével ugyanannyi pénzből jobb szolgáltatáshoz jutnának az állampolgárok. A feladat- és hatáskörök felülvizsgálatának, illetve az önkormányzati reform kidolgozásának az adóreform kidolgozásával párhuzamosan kell történnie – mutatott rá a képviselő.

Gémes György, az MDF vezérszónoka arra hívta fel a figyelmet: az Állami Számvevőszék jelentéseiben is az szerepel, hogy az önkormányzatok támogatásában csökkent az állami részvétel reálértéke az elmúlt három évben. A képviselő kifejtette: az állami támogatás nem elegendő a kötelező feladatokra. A közoktatási normatívák 55–60 százalékban fedezik az oktatási feladatokat. Jelen helyzetben a megoldás csak a szolgáltatások színvonalának csökkentése lehet.

Önmagában a kistérségi együttműködés sem megoldás, ha nincs pénz a rendszerben, és nincsenek már tartalékok – állítja a képviselő. A rossz helyzetű települések együtt sem tudnak ötről a hatra jutni, csak a húzó település eredményeit rontják. Az idén különösen nehéz helyzet állt elő a béremelések miatt. Az önkormányzati oldalon nem lett volna szabad elfogadnia a bérmegállapodást, az aláírókat súlyos felelősség terheli. Gémes György szerint a kormánynak konszolidálnia kellene az önkormányzatokat, s nem olyan reformtervekkel foglalkozni, amelyek a választásokig már nem valósíthatók meg.

Á. K.